

(arbetskraft, naturresurser och realkapital) samt insikten och energien vid deras kombinerande och utnyttjande (företagarskap), den dock icke kan sträckas utöver gränserna utan att framkalla inflation (se d. o.). Å andra sidan föräktas även den uppfattningen, att k. är en primär och självständig faktor till skapande av reella resurser (realkapital) och därför i depressionstider medlet att »sätta produktionen i gång», avhjälpa arbetslöshet m. m. Dyligt uppvisning kräver enl. förstnämnda uppfattning reella framsteg i affärsorganisation och produktionsteknik för att med redan tillgängliga resurser vinna bättre avsättning och lägre produktionskostnader m. m., varmed ökad kreditvärdighet och k. följer. Den senare uppfattningen åter kräver kreditutvidgning just för att snarast möjligt åstadkomma resurserna för framstegen. Divergensen mellan meningarna ligger säkerligen mera i formuleringar än i verkliga skilljaktigt innebörd, vilket icke hindrar, att de ständigt komma till starka uttryck icke endast inom nationalekonomisk vetenskaplig litteratur utan även i bankpolitiken och i den allmänna politiska debatten. Kreditmissbruk förekomma givetvis på många områden och i många former, liksom missgrepp i kreditgivning. Denna regleras numera från de sedelutgivande centralbankerna och har i de flesta länder med ordnat bankväsen även strängt underordnats allmän lag; den organiserade k. i några länder står under särskild banklagstiftning, offentlig inspektion (se Bank- och fondinspektionen) och kontroll, ev. med skyldighet till mer el. mindre vidsträckt publicitet (bank- och börsrapporter). Dessutom äro soliditetsupplysningar tillgängliga. Litt.: K. Wicksell, »Föreläsningar i nationalekonomi», 1: 2 (3:e uppl. 1929; med litt.-förteckn.). E. F. K. S.-n.

Kreditavtal, avtal, som innebär beviljande av kredit (se d. o.) och alltså berättigar ena parten att fullgöra sin prestation senare. Betydelsen av uttrycket k. är emellertid icke fullt bestämd. Särskilt brukas det mindre gärna, då fråga är om annan prestation än betalning av en penningssumma. Ett k. kan gå ut på återbetalning av ett mottaget belopp (försträckning); det kan också förplikta gäldenären att utge valuta för annan prestation (t. ex. kreditköp); det kan vidare innebära medgivande av kortare eller längre anstånd med betalningen av en redan existerande skuld (»prolongation»). Att ränta vid k. utfästas är vanligt men ej nödvändigt; likaså är utställande av skuldebrev eller annat kreditpapper vanligt. C. G. Bj.

Kreditära, gottskriva, se Kredit.

Kreditförening, ekonomisk förening med syfte att skaffa sina delägare kredit på lämpliga och billiga villkor. En k. kan driva bankrörelse, vara hypoteksbank eller sparbank; som ex. på k. kan även nämnas jordbrukskassa (se d. o.). Jfr Kredit.

Kreditförsäkring, se Försäkring, sp. 269, och Hypoteksförsäkring.

Kreditiv (mlat. *creditivus*, som bär tros).

1. Skrivelse, varmed ett diplomatiskt ombud styrker riktigheten av sitt uppdrag. K.

el. kreditivbrev utfärdas för diplomater av de tre högre rangklasserna av suveränen (statschefen), riktas till suveränen i det land, som beskickningen gäller, och överlämnas av sändebudet till den främmande suveränen i högtidlig audiens, varefter sändebudets officiella verksamhet börjar. K. för diplomater av lägre rang utfärdas av och riktas till vederbörande utrikesminister. Jfr Re kreditiv. S. Lpt.

2. Brevledes utfärdad fullmakt från bank till annan penninginrättning, vanl. i utlandet, att utbetala penningar till viss person, intill angivet belopp. Göras betalningarna endast av samma institut och på samma plats, kallas fullmakten akreditiv. I andra fall brukas resekreditiv (se d. o.). — Jfr även Bank, sp. 839, och Kassakreditiv. O. Å.

3. (Statsr.) I dagligt tal men ej i grundlagarna förekommande benämning på de i R. F. § 63 omfördälda båda summor, som under en statsregleringsperiod skola vara för konungen tillgängliga för oförutsedda händelser samt av riksdagen böra anslås till tillräckligt belopp och till utbetalning på Riksgäldskontoret anvisas. Den ena summan, det s. k. mindre el. lilla k., skall vara tillgänglig, då konungen till landets försvar el. andra högst viktiga och angelägna ändamål, sedan hela statsrådets tankar däröver blivit inhämtade, finner utbetalning oundvikligt nödig; den andra summan, det s. k. större el. krigskreditivet, skall vara tillgänglig att vid infallande krig av konungen lyftas, sedan han hört statsrådet in pleno och sammankallat riksdagen. Genom kreditivinstitutionen, som infördes med 1809 års R. F., ävägbragtes, att vid utomordentliga situationer behövliga utgifter kunna av regeringen utan hörande av riksdagen beslutas. Före 1895 voro kreditivsummorna olika stora (härav namnen) men ha sedan haft samma storlek (15 mill. kr. vardera sedan 1914). H. T.-n.

Kreditivbrev, se Kreditiv 1.

Kreditkassan, aktiebolag av år 1922, konstituerades i april 1922 med syfte att efter K. m:ts anvisningar lämna stöd åt de svenska kreditanstalter, vilka på grund av den efter fredsslutet 1919 uppkomna finansiella krisen kommit i behov av bisträckning. Av vissa enskilda banker tillsköts ett aktiekap. av 5 mill. kr., och av staten har beretts en kredit av till en början 50 mill. kr. och sedermera ytterligare 55 mill. kr. K. har bidragit vid de 1922—24 genomförda rekonstruktionerna av ett flertal banker och därvid jämväl övertagit kreditgivning till vissa större industriföretag. Från 1928 innehar staten aktiekap., och kassan utbetalar anslaget på 11 mill. till insättarna i de allmänna sparbankerna samt har uppdraget att avlyfta vissa engagemang från Jordbrukarbanken med hjälp av särskilt beviljade medel. E. Lgn.

Kreditköp, se Kreditavtal.

Kreditocker, sådant ocker (se d. o.), som övas vid beviljande av kredit, i det att för lämnad försträckning eller medgivet anstånd med gälds betalning betingas eller tages oskäligt hög ränta eller ock annan oskälig förmö-

Ord, som saknas under K, torde sökas under C.